ΕΤΟΣ Γ'. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 2 Ἰουνίου 1913 ΑΡΙΘ. 128.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ'.

ΟΤΙ ΔΕΟΝ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣΘΑΙ ΕΝ ΤΩι ΟΝΟΜΑΤΙ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου » ἔγειραι καὶ περιπάτει».

Οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον ἡμέραν τινὰ περὶ ὥραν ἐννάτην εἰς τὸ Ἱερὸν διὰ νὰ προσευχηθῶσιν. Ἐκεῖ εἰς τὴν θύραν τοῦ Ναοῦ τὴν ὀνομαζομένην *Ὡραίαν* συναντῶσιν ἄνθρωπόν τινα ἐκ γενετῆς χωλόν, ὅστις ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ἐλεημοσύνην. Ὁ Πέτρος λέγει τότε εἰς αὐτόν. *«Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτο » σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι » καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· παραχρῆμα » δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά, καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη » καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλό- » μενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν».* Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος μανθάνομεν ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς χωλοῦ ἐγένετο διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἑπομένως ὅτι τὰς προσευχὰς ἡμῶν πρὸς ἐπίτευξιν τῶν θείων δωρεῶν καὶ τῆς θείας χάριτος ἐν γένει ὀφείλομεν νὰ ἀπευθύνωμεν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διατί δὲ ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τίνι τρόπῳ ὀφείλομεν νὰ ποιώμεθα τὴν ἁγίαν ἐπίκλησιν ταύτην, περὶ τούτου διδάξει ὑμᾶς ἡ σημερινὴ ἡμῶν ὁμιλία.

Ὅτι ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦτο μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐν τῷ δεκάτῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἀναγινώσκομεν. «*Ἀμὴν λέγω ὑμῖν.... ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο » ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό- » ματί μου, ἐγὼ ποιήσω*». Τὰ θεῖα ταῦτα λόγια, εἶναι λόγοι αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου λέγει καὶ τὰ ἑπόμενα. «*Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' » ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς,... ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνό- » ματί μου, δῷ ὑμῖν*». Ἀκόμη δὲ καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ θείου Εὐαγγελίου διαβεβαιοῦται ἡμᾶς περὶ τῆς δυνάμεως, ἥτις συνοδεύει τὴν ἐπίκλησιν τοῦ παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος. «*Ἀμήν, Ἀμήν, » λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει » ὑμῖν· ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψε- » σθε*». Ταῦτα ἐντέλλεται καὶ παραγγέλλει ἡμῖν ὁ Σωτὴρ ἐν τῷ λεγομένῳ Εὐαγγελίῳ τῆς Διαθήκης, τὸ ὁποῖον ἀκούομεν ἀναγινωσκόμενον κατ' ἔτος κατὰ τὸν Ὄρθρον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία τὰς προσευχὰς αὐτῆς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποιεῖται. Ἐν τῷ ὀνόματι τίνος ἀπαγγέλλονται οἱ ἀφορκισμοί; Ἐν τῷ ὀνόματι τίνος ἐπιδαψιλεύονται αἱ εὐλογίαι ; Ἐν τῷ ὀνόματι τίνος ἐκφωνοῦνται αἱ πλεῖσται τῶν εὐχῶν, κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν θείων Μυστηρίων; Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «*Καταξίωσον ἡμᾶς*», προσεύχεται ὁ λειτουργῶν ἱερεύς, «*εὑρεῖν » χάριν ἐνώπιόν σου, τοῦ γενέσθαί σοι εὐπρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν, » καὶ ἐπισκηνῶσαι τὸ πνεῦμα τῆς χάριτός σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ » ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου,* ***διὰ τῶν » οἰκτιρμῶν τοῦ Μονογενοῦς σου Υἱοῦ***».

Ἀλλὰ διατί ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ; Διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ***ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.*** Αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶπεν· «*ἄνευ ἐμοῦ, οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν*». Οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν δυνάμεθα κατορθῶσαι χωρὶς τὴν βοήθειαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. «*Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰμὴ δι' » ἐμοῦ*». Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα μου, εἰμὴ δι' ἐμοῦ· οὐδενὸς ἡ προσευχὴ εἰσακούεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, ἐὰν δὲν γίνῃ ἐν τῷ ὀνόματί μου. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην τοῦ Σωτῆρος ἐκήρυξε καὶ ἀνέπτυξεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐν μέσῳ τοῦ συνεδρίου. «*Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν, » καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζω- » ραίου.... ἐν τούτῳ οὗτος* (ὁ ἐκ γενετῆς δηλονότι χωλὸς) *παρέστηκεν » ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. Οὗτος ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν » οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν οὐδενὶ » ἄλλῳ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδο- » μένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς*». Ὁ Ἀπόστολος δὲ Παῦλος γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ὅλων τῶν αἰώνων. «*Εἷς Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώ- » πων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάν- » των*». Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος Παῦλος λέγει, ὅτι διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

ὀφείλομεν νὰ προσφέρωμεν ***θυσίαν αἰνέσεως*** διὰ παντὸς τῷ Θεῷ. *«Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.... Δι' » αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ»*. Καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἔτι ὀφείλομεν νὰ ἀναπέμπωμεν τῷ Θεῷ ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκει ὁ αὐτὸς θεῖος Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν. *«Πληροῦσθε ἐν πνεύματι... εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάν» των ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί»*.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δείκνυται ὅτι ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι οὗτος εἶναι ὁ μεσίτης τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεόν, διότι δι' αὐτοῦ ἀπεκτήσαμεν τὴν χάριν τοῦ παρουσιάζεσθαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅπως ὁ τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος βεβαιοῖ ἡμᾶς λέγων· *«δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ » τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχή» καμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα » ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ»*. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα, διότι, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου, Ἰησοῦς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ μέγας, ὅστις δύναται ***συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν,*** *«ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρ» κὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν ἐκ θανά» του μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας.... ἐγένετο τοῖς » ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου»*. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα, διότι κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ***παράκλητος,*** ὁ συνήγορος δηλονότι ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα. *«Τεκνία μου, ταῦτα γράφω » ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ παράκλητον ἔχομεν πρὸς » τὸν Πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμὸς ἐστι περὶ τῶν » ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου » τοῦ κόσμου»*. Ὁ παράκλητος δ' οὗτος, ὁ συνήγορος ἡμῶν οὗτος Χριστὸς εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἵνα ἐμφανισθῇ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. *«Οὐ » γὰρ εἰς χειροποίητα Ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, » ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ » ὑπὲρ ἡμῶν»*. Διὰ τοὺς λόγους λοιπὸν τούτους ἂς *«προσερχώμεθα μετὰ » παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὕρω» μεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν»*.

Ἀλλὰ μὲ ποῖον τρόπον ὀφείλομεν νὰ ***προσερχώμεθα τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος,*** μὲ ποῖον τρόπον ὀφείλομεν νὰ ἐπικαλώμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νὰ προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Τὸ προσεύχεσθαι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ συνίσταται ἐν τούτῳ· εἰς τὸ πιστεύειν ἀδιστάκτως εἰς τὸ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὄντως ὁ Δίκαιος, ὁ Ἅγιος, ὁ Σωτήρ, ὁ Θεάνθρωπος. Ὅταν προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν ἁπλῶς, *«πρόσδε» ξαι τὴν δέησιν ἡμῶν ὁ καθήμενος ἐκ δεξιᾷ τοῦ Πατρός, καὶ ἐλέησον » ἡμᾶς· ὅτι Σὺ εἶ μόνος Ἅγιος, Σὺ εἶ μόνος Κύριος, Ἰησοῦς, Χριστός, » εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν»*, ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύωμεν ἀκραδάντως, νὰ ἀποδεχώμεθα χωρὶς τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν τὰς μεγάλας καὶ σωτη-

ριώδεις ἀληθείας, τὰς ὁποίας αἱ λέξεις αὗται ἐκφράζουσιν. Ἐκεῖνος ὅστις προσεύχεται χωρὶς νὰ διαφλέγηται ὑπὸ τοιούτων αἰσθημάτων, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν πίστιν ταύτην πρὸς τὸν Σωτῆρα, οὗτος δὲν προσεύχεται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ προσεύχεσθαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συνίσταται ἀκόμη καὶ ἐν τούτῳ· εἰς τὸ συναισθάνεσθαι καὶ ἀναγνωρίζειν τὴν ἡμετέραν ἀδυναμίαν καὶ ἀσθένειαν, εἰς τὸ ἀναγνωρίζειν ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι νὰ παρρησιαζώμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἴμεθα ἄνθρωποι ἁμαρτωλοί, καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ δικαίωμα τοῦ παρρησιάζεσθαι πρὸς τὸν Θεὸν ἀπεκτήσαμεν οὐχὶ ***διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμούς, οὓς ἐξέχεε πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς*** διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Ὅταν προσευχώμεθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐχὶ πράγματα εὐτελῆ καὶ ἀνάξια λόγου, οὐχὶ πράγματα ἀνωφελῆ ἢ καὶ ἐπιζήμια, ἀλλ' ὅσα εἶναι ***καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν,*** ὅσα εἶναι ἄξια τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλωσύνης, ταῦτα νὰ ζητῶμεν. Τὸ προσεύχεσθαι λοιπὸν ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ συνίσταται καὶ ἐν τούτῳ· Εἰς τὸ αἰτεῖσθαι ὅσα εἶναι ἄξια τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ὅσα συντελοῦσι πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅσα συντείνουσιν εἰς τὸν ἁγιασμὸν τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Προσευχόμεθα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν αἰτώμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ προσθέσῃ ἡμῖν πίστιν εἰς τὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας ἀπεκάλυψεν ἡμῖν, νὰ ἐνισχύσῃ ἐν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα εἰς τὰ ἀγαθά, ἅπερ ἐπηγγείλατο ἡμῖν, νὰ ἐμφυτεύσῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὴν ἀγάπην, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἕτερον εἴμεθα, εἰμὴ *χαλκὸς ἠχῶν καὶ κύμβαλον ἀλλαλάζον*, νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν τὴν νίκην κατὰ τῶν ἡμετέρων παθῶν, τὴν ἐγρήγορσιν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν πειρασμῶν, τὴν δύναμιν τοῦ κατανικᾶν αὐτούς, καὶ τὸ ἕτερον ἐκεῖνο ἀγαθόν, ὅπερ εἶναι τὸ ὕψιστον τῶν ἀγαθῶν, ἤτοι τὴν μέχρι τέλους ἐμμονὴν καὶ ἑδραίωσιν ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ. Εἰς ταῦτα δύναταί τις νὰ προσθέσῃ ἤδη καὶ αἰτήσεις, ὅπως ἐπιδαψιλεύσῃ ἡμῖν ὁ φιλάγαθος καὶ πρόσκαιρα ἀγαθά, ὑγιείαν δηλονότι, τὴν ἐπιτυχίαν ἐπιχειρήσεώς τινος, καὶ εἴτι παρόμοιον, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν ρητὴν ἐπιφύλαξιν, ὅπως ὁ Θεὸς χορηγήσῃ ἡμῖν ταῦτα τὰ κατώτερα ἀγαθά, ἐὰν ὄντως ἤθελον ἀποβῇ ἡμῖν ταῦτα ἀληθῶς ὠφέλιμα καὶ σωτήρια, οὐδέποτε δὲ νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ ἡμῖν ταῦτα, ἐὰν μέλλωσι νὰ ἀποβῶσιν ἐπιζήμια.

Τέλος τὸ προσεύχεσθαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συνίσταται καὶ ἐν τούτῳ· εἰς τὸ νὰ ἑνωθῶμεν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθ' ὃν τρόπον ἕκαστον μέλος τοῦ σώματος εἶναι ἡνωμένον μετὰ τῆς κεφαλῆς. Ἡ ἕνωσις δ' αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀγάπης, τῆς γνησίας καὶ ἀπαρασαλεύτου ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ τῆς ὑπακοῆς καὶ τελείας ὑποταγῆς εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ θέλημα. Οἱ τοιαύτην δ' ἀγάπην καὶ ὑπακοὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα ἔχοντες, οὗτοι προσεύχονται ἀληθῶς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ παρασκευάζουσιν οὕτως ἑαυτοὺς διὰ τὴν αἰώνιον ζωήν, διότι, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, «*ὁ Χριστὸς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν » αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου*», ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΣΤ΄.

Θ΄. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΡΟΣ

«....*Ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ*....» (*Ματθ*. 13, 30).
«....*Ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ* »*ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους*».
(*Ματθ*. 5, 45).

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἴδαμεν εἰς τὰς δύο προηγουμένας ὁμιλίας, ὅτι ἡ ἐργασία ἐν γένει εἶναι εὐαγγελικὴ σύστασις, ἔχει δὲ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑλικὴν τοῦ ἀνθρώπου συντήρησιν, τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ βελτίωσιν, τὴν ὠφέλειαν τῆς κοινωνίας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἰδοὺ διατὶ ὁ ἐργαζόμενος καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν κόπων καὶ τῶν ἱδρώτων αὐτοῦ εἶναι ὅλος χαρὰ καὶ ἱκανοποίησις. Συναισθάνεται ὅτι δὲν ζῇ ἄχρηστος καὶ ἀνωφελὴς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ἀλλ' ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀκόμη περισσότερον εὐάρεστος καὶ ἱερά, ὅταν αὕτη ἐκτελῆται μὲ θρησκευτικὸν φρόνημα, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἐργαζόμενος ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψει του, ὅτι μὲ τὴν ἐργασίαν του ἐξυπηρετεῖ ὁμοῦ μὲ τὰ προσωπικά του συμφέροντα καὶ τὸ θεῖον σχέδιον ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Καὶ ἐπειδὴ ὁμιλῶ πρὸς ἀκροατάς, οἱ ὁποῖοι σύγκεινται κυρίως ἀπὸ γεωργούς, θὰ ὑποδείξω εἰς αὐτοὺς μὲ ποίας εὐλαβεῖς διαθέσεις καὶ σκέψεις ὀφείλουν νὰ ἐκτελοῦν τὰς γεωργικάς των ἐργασίας· καὶ πρῶτον περὶ τοῦ θέρους, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁποίου εὑρισκόμεθα τώρα.

Εἶναι βεβαίως κοπιαστικὴ ἡ ἐργασία τοῦ θέρους. Ὁ θεριστὴς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ σκύπτῃ ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ νὰ θερίζῃ τὰ σπαρτά του εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλυτέρας ζέστης. Ὑποφέρει δὲ οὗτος καὶ ἀπὸ τὴν κούρασιν καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ζέστην καὶ ἀπὸ τὴν δίψαν καὶ ἀπὸ τὸ συχνὸν κέντρωμα τῶν ἀκανθῶν, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐγγίζει εἰς τὴν ψυχήν, κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν. Πόσον ὅμως χαίρει ὁ γεωργὸς καὶ εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅταν δένῃ τὰ μεγάλα δεμάτια τῶν ἀσταχύων του, ὅταν βλέπῃ τὴν θημωνίαν του πλησίον τοῦ ἁλωνίου ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ μεγαλώνῃ καὶ νὰ ὑψώνεται πρὸς τὰ ἐπάνω! Νομίζει τότε οὗτος, ὅτι ἀκούει μίαν φωνὴν ἀπὸ τὴν θημωνίαν ταύτην, ἡ ὁποία τῷ λέγει· ἔχε θάρρος, γεωργέ· ὁ σωρὸς οὗτος τῶν ἀσταχύων εἶναι ὁ ἄρτος σου διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, τὸν ὁποῖόν σοι ἐδώρησεν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ὄντι, ἀγαπητοί μου! Οἱ θερισθέντες στάχεις μὲ τοὺς μεγάλους καὶ μεστοὺς κόκ-

κους των, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἀθέριστοι ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι κυματίζουν ἀκόμη εἰς τοὺς ἀγροὺς διηγοῦνται ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους· ἀποτελοῦν ἓν θαῦμα, τὸ ὁποῖον κατ' ἔτος ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὰ ὄμματά μας· μᾶς ἐνθυμίζουν τὸ θαῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπολλαπλασίασε ὁ Κύριος ἡμῶν τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐκτὸς δὲ τούτου μᾶς δίδουν καὶ τὴν ἐξήγησιν, ἑνὸς μεγίστου δόγματος τῆς πίστεως ἡμῶν, ἤτοι τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. «Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξήγησεν ὁ Κύριος ἡμῶν τὴν ταφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάστασιν· ὁ δὲ μαθητὴς καὶ Ἀπόστολος αὐτοῦ Παῦλος ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται καὶ αὐτὸς μὲ τὸν κόκκον ἐπίσης τοῦ σίτου. «Ἀλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν». Ὁποῖα μαθήματα ὑψηλὰ καὶ εὐσεβῆ γραμμένα μὲ χρυσᾶ γράμματα ἐπάνω εἰς ἕκαστον στάχυν μᾶς διδάσκουν τὰ θεριζόμενα σπαρτά! Ὁποίαν ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν πρέπει νὰ ἐμπνέῃ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἡ ἐργασία των εἰς τὸ θέρος! Εἶναι ὡσὰν νὰ λέγῃ τις πρὸς αὐτούς. Καλοί μου γεωργοί! Ὁ Θεὸς σᾶς βοηθεῖ· ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σας· πιθανὸν νὰ μὴ σᾶς ἀρκέσῃ δι' ὅλον τὸ παρὸν ἔτος ἡ ἐφετεινὴ συγκομιδή. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχῆτε ἀπελπιστικῶς. Ἔχετε θάρρος· ἔχετε τὸν νοῦν σας καὶ τὰς καρδίας σας εἰς τὴν ἐργασίαν· νὰ εἶσθε πάντοτε εὐλαβεῖς καὶ δίκαιοι, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἐν καιρῷ τὰ κέρδη σας θὰ τὰ εὐλογῇ πάντοτε ὁ Θεός. Εἶναι τοῦ Θεοῦ θέλημα τοῦτο, ποῖον; ἡ γῆ νὰ ἀνταποδίδῃ πολλαπλασίως τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν κάμνει εἰς αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος μὲ ἐπιμέλειαν καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα του εἰς τὸν Θεόν.

Βεβαίως, ἀγαπητοί μου, ἔχει κόπους καὶ στενοχωρίας ἡ ἐργασία σας! ἀλλ' ἂν δὲν σπείρῃς δὲν θὰ θερίσῃς. Διότι τὸ εἴπαμεν καὶ ἄλλοτε· ἡ ἐργασία μᾶς ἐπεβλήθη μὲν ὡς κανὼν τοῦ βίου· ἀλλ' εἰς τὴν δυσκολίαν του ὁ κανὼν οὗτος ἀποζημιόνεται μὲ μίαν ἄνωθεν πλουσίαν εὐλογίαν, ὑλικὴν καὶ ἠθικήν. Ἂς ἐργαζώμεθα λοιπὸν διὰ νὰ ζῶμεν ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας ἡμῶν· ἀλλ' εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἔργου μας ἂς μὴ λησμονῶμεν, παρακαλῶ, τὸν Θεόν, ὅστις συνεργάζεται τόσον θαυμάσια ὁμοῦ μὲ ἡμᾶς καὶ πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν. Διότι ἐὰν πρὸ τοῦ θέρους καὶ τῆς συγκομιδῆς τῶν δημητριακῶν καὶ τῶν ἄλλων προϊόντων σας ἀπῄτησεν ὁ Οὐράνιος Γεωργὸς νὰ ἐργασθῆτε μὲ ἐπιμέλειαν καὶ προσοχήν, συνεισέφερεν ὅμως καὶ ἐκεῖνος τὸ μερίδιόν του τῆς συνδρομῆς· καὶ ὀφείλετε νὰ παραδεχθῆτε, ὅτι ἡ συνεργασία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ συνδρομὴ ὑπῆρξε πολυτιμοτάτη, ὅσον ἀνεκτίμητος εἶναι διὰ τὰς γεωργικάς σας ἐργασίας ἡ ἐν καιρῷ τῷ καταλλήλῳ θερμότης τοῦ ἡλίου καὶ ἡ βροχὴ τοῦ χειμῶνος.

Καὶ τὸ ἓν ἔδαφος, ἀγαπητοί,—τὸ ὑλικὸν μὲ ἐνθυμίζει τὸ ἄλλο—τὸ πνευματικόν, τὸ ἠθικόν, τὸ ψυχικόν. Καὶ ἐδῶ, ἤτοι εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν, εἰς τὴν ψυχήν σας οἱ αὐτοὶ κόποι ἀπαιτοῦνται, διὰ νὰ καρποφορήσῃ πλουσίως ὁ σπόρος, ὁ λόγος δηλ. τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἔσπειρεν εἰς

αὐτάς,—εἰς τὰς ψυχάς σας—ὁ Θεῖος Γεωργός, ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τῆς κηρύξεως καὶ ἀκροάσεως τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ὅστις λοιπὸν ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ ὥριμος στάχυς, μεστός, κατάλληλος διὰ τὸν σιτοβολῶνα, τὴν ἀποθήκην τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐργασθῇ ἐπίσης σπουδαίως καὶ εἰς τὸ ἄλλο ἔδαφός του, εἰς τὴν καρδίαν του, εἰς τὴν ψυχήν του· εἶναι ἀνάγκη δηλ. νὰ ἐκριζώσῃ τὰς ἠθικὰς ἀκάνθας, τὰ πάθη του, νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τοὺς ἐπιβούλους ἀγροζημιωτάς του, τοὺς πειρασμούς, οἱ ὁποῖοι ἐπέρχονται συχνὰ πυκνὰ εἰς τὸν ψυχικὸν ἀγρόν του πότε ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, πότε ἀπὸ τὸν γείτονα καὶ χωριανόν του· εἶναι τέλος ἀπαραίτητον νὰ καλλιεργήσῃ τὰ καλὰ σπέρματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ μὴ παύσῃ ποτὲ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπικαλῆται καὶ εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐργασίαν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ τὰς συχνάς του προσευχὰς καὶ κατ᾿ ἰδίαν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐν καιρῷ τῆς Λειτουργίας. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους νὰ εἶσθε βέβαιοι, ἀγαπητοί, ὅτι καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν ὀχληρῶν καὶ κουραστικῶν φροντίδων τῆς καθημερινῆς ζωῆς σας, καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος ἢ τῶν καυμάτων τοῦ ἐπιγείου σας βίου, ἡ πρόνοια πάλιν τοῦ Θεοῦ θὰ στεφανώσῃ τὰς εὐλαβεῖς προσπαθείας σας, καὶ θὰ ἐνεργήσῃ ἀοράτως μὲ τὴν θείαν χάριν αὐτοῦ νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁ πνευματικός σας ἀμητός, ἡ ψυχικὴ συγκομιδή σας ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ δρόσος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ζωογόνος ἥλιος συντελοῦν νὰ ὡριμάζουν εἰς τὴν ἐποχήν των τὰ σπαρτά σας καὶ οἱ ἄλλοι καρποὶ τῶν κτημάτων σας.

Ἀλλ᾿ ἂς ἐπανέλθωμεν, ἀγαπητοί, εἰς τὸ ὑλικόν σας θέρος. Ἂς ὑποθέσωμεν τώρα, ὅτι ἔληξεν εὐτυχῶς ἡ ἐπίπονος ἐργασία τοῦ θέρους· ὅτι ἐτελείωσε μὲ καλὸν καὶ τὸ ἁλώνισμα ὅτι ἔγινε μὲ πλήρη ἱκανοποίησιν καὶ ἡ ἀποθήκευσις τῶν δημητριακῶν σας· καὶ ὑποθέτω δὲν ἔχετε λόγους νὰ μὴν εὐχαριστῆτε τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σας. Ἀλλὰ σᾶς ἐπέρχεται μετ᾿ ὀλίγον ἡ ἑξῆς σκέψις, ἡ ὁποία σᾶς ἀνησυχεῖ· ἔγινε, λέγετε, τόσος καρπὸς εἰς τὴν Κρήτην· παρήχθη τόσος ἄλλος εἰς τὴν ἄλλην μας Ἑλλάδα· ἀλλοῦ παράγεται ἀκόμη περισσότερος καὶ φέρουν καὶ εἰς ἡμᾶς ἐδῶ. Ἀλλ᾿ εἶναι καὶ τόσα στόματα! εἶναι καὶ τόσοι στόμαχοι οἱ ὁποῖοι περιμένουν νὰ χορτάσουν ἀπὸ τὴν σιτοπαραγωγὴν αὐτήν. Πόσον καιρὸν λοιπὸν θὰ διαρκέσῃ ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία; καὶ ἔπειτα μετ᾿ ὀλίγον πάλιν ἡ ἰδία μας ἐργασία, πάλιν ὁ ἴδιος κόπος, πάλιν αἱ παρόμοιαι φροντίδες καὶ ἀνησυχίαι ἐκ μέρους τῶν γεωργῶν! Πρὸς τί λοιπὸν μᾶς ἐχρησίμευσε τὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ σίτου καὶ τῆς κριθῆς; Εἰς τί ὠφέλησε καὶ ἡ προσωπική μας ἐργασία, ἀφοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνηται αὐτὴ αἰωνίως κατ᾿ ἔτος;

Νὰ σᾶς ἀπαντήσω, ἀγαπητοί. Θὰ ἦτο βλασφημία νὰ εἴπητε, ὅτι ἀποβαίνουν ἀνωφελεῖς αἱ εὐλογίαι τοῦ οὐρανίου μας Πατρὸς εἰς τὸ ζήτημα τῶν γεωργικῶν σας ἐργασιῶν. Διότι τίποτε δὲν χάνεται ἐξ ὅσων μᾶς ἔρχεται ἄνωθεν, ἀπὸ τὸν Θεόν. Αἱ βροχαὶ τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς ἀνοίξεως, ἡ πρωϊνὴ δρόσος, αἱ θερμαὶ καὶ φωτειναὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ὅλα ταῦτα τὰ θεῖα δῶρα ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ γονιμοποιηθοῦν οἱ ἀγροί σας καὶ νὰ τραφοῦν καὶ ὡριμάσουν τὰ σπαρτά σας, καὶ νὰ παρουσιάσουν τὰ κτήματά σας νέας πηγὰς πλουσίου ὑλικοῦ πλούτου. Μὲ τὸ μέσον τῶν

προϊόντων, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀπέφεραν σήμερον τὰ χωράφιά σας, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἔχετε καλλιεργήσει καὶ σεῖς μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν, θὰ δυνηθῆτε νὰ συντηρηθῆτε ἐπί τινα χρόνον, νὰ πληρώσητε τόκους καὶ δάνειά σας, νὰ κινηθῆτε εἰς τὰ ἐμπρός, νὰ προσφέρετε τὸν ἔρανόν σας εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόοδον, καὶ νὰ ἐκτελέσετε ἓν μέρος τοῦ προορισμοῦ σας. Τοῦ Θεοῦ λοιπὸν αἱ εὐεργεσίαι δὲν ἀποβαίνουν ποτὲ ἀνωφελεῖς! Ἐὰν ἡμεῖς δὲν ἠθελήσαμεν νὰ τὰς ἐπωφεληθῶμεν λογικῶς καὶ φρονίμως, ἐὰν ἴσως τὰς ἐσπαταλήσαμεν ἐν οὐ δέοντι, τὸ σφάλμα εἶναι ὄχι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο σᾶς ἐφιστῶ τὴν προσοχήν, ἀγαπητοί! Παραπονοῦνται ἴσως μερικοί, ὅτι εἶναι ὀχληρὰ αὐτὴ ἡ καταδίκη, νὰ κινοῦνται δηλαδὴ ἐντὸς πάντοτε τοῦ ἰδίου κύκλου τῆς ἐργασίας. Πράγματι μόλις τελειώσῃ τὸ θέρος, εἶσθε ὑποχρεωμένοι μετ' ὀλίγον νὰ προετοιμάζεσθε πάλιν διὰ τὴν νέαν σπορὰν τοῦ πλησιάζοντος χειμῶνος· αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τὸ μεθεπόμενον ἔτος καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρις ὅτου ζῆτε. Τοῦτο λοιπόν, λέγουν μερικοί, δὲν ἐνθυμίζει τὸν ἀρχαῖον μῦθον τῶν Δαναΐδων, αἱ ὁποῖαι εἶχον καταδικασθῆ νὰ ἀντλοῦν, νὰ γεμίζουν ἕνα τρυπημένον πίθον; Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ὅμως, ἀγαπητοί, νὰ κάμω τὴν ἑξῆς παρατήρησιν, ὅτι δηλαδὴ ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ ἱκανοποίησις τοῦ γεωργοῦ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν διάθεσιν καὶ ἀπὸ τὴν σκέψιν αὐτοῦ. Ἐὰν βέβαια ὁ γεωργὸς ἐργάζεται κατ' ἀνάγκην, διότι πρέπει νὰ ἐργασθῇ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ νὰ κερδίσῃ τὸν ἄρτον τῆς συντηρήσεώς του, καὶ δὲν ἔχῃ ἄλλο ἐλατήριον εἰς τὴν ἐργασίαν του εἰμὴ τὴν ἄποψιν τοῦ καθημερινοῦ του κέρδους, καταβιβάζει τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν τάξιν τοῦ κτήνους, τὸ ὁποῖον δὲν ζῇ παρὰ διὰ νὰ τρώγῃ καὶ νὰ τὸ φορτώνουν. Ἀλλ' ὄχι, ἀγαπητοί μου! Ἡ ἐργασία σας, ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται ἁπλῶς καὶ μόνον ὡς μέσον ὑλικοῦ κέρδους. Εἶναι ὑποτίμησις τοῦ ἑαυτοῦ σας αὐτή. Κατ' ἄλλον τρόπον πρέπει νὰ σκέπτεσθε περὶ τοῦ ὡραίου γεωργικοῦ σας ἐπαγγέλματος. Ἠξεύρετε τί εἶναι ὁ γεωργός; Τὸ στήριγμα τῆς κοινωνίας, ὁ σπουδαῖος παράγων τοῦ πολιτισμοῦ. Διότι τί κάμνει ὁ γεωργός; Καλλιεργεῖ τὸ ἔδαφος, τὸ κάμνει μὲ τὰς προσπαθείας του γονιμώτερον καὶ εὐφορώτερον, προμηθεύει εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἐξυπηρετεῖ τὴν πρόοδον, τὸν πολιτισμόν, καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς θείας βασιλείας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι λοιπὸν ὁ γεωργὸς πράγματι τὸ στήριγμα τῆς κοινωνίας· εἶναι μὲ ἄλλας λέξεις ὁ συνεργάτης τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

Καὶ τώρα, Χριστιανοί μου, ἀδελφοί, εὐχαριστήσατε τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σᾶς ἠξίωσε νὰ θερίσητε μὲ ὑγείαν καὶ χαράν. Εὐχαριστήσατε θερμῶς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, ὅστις διὰ μέσου τῶν θερισθέντων σπαρτῶν σας παρέχει τὴν βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐλογίαν. Παρακαλέσατε αὐτόν, ὅπως ἐν καιρῷ σᾶς καταξιώσῃ νὰ ἐπαναλάβετε ἐκ νέου τὴν αὐτὴν ἐργασίαν μὲ νέαν χαράν, μὲ νέας ἐλπίδας, μὲ νέαν πλήρη εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν σᾶς ἐμπνέει ἡ συναίσθησις, ὅτι ἐργάζεσθε τὴν γῆν, συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι μὲ ἄλλας λέξεις εἶσθε πρόθυμοι καὶ εὐλαβεῖς συνεργάται τοῦ ἁγίου Θεοῦ.